

07

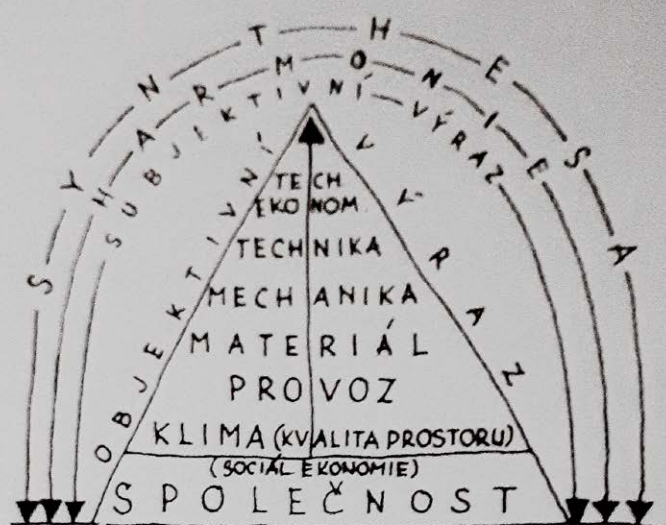
co jsme tím
chtěli říct?

schéma slohotvorných
činitelů

Architektura je činnost, která vytváří prostředí, v němž žijeme – domy, ulice, čtvrti i celá města a krajina. Je to činnost náročná a zodpovědná, která se po staletí pohybuje mezi technikou a uměním. Dobrá architektura není jen ta, která naplňuje naše praktické potřeby – může a měla by také zlepšovat a povznášet své okolí.

Každý dům je obvykle dílem několika lidí. **Stavebník** – je ten, kdo dům nechává postavit, stanoví jeho náplň a platí jeho výstavbu. **Architekt** – je autor návrhu domu, který podle zadání od stavebníka a podle vlastních nápadů promýšlí a zpracovává. **Stavitel** – je ten, kdo stavbu podle architektova návrhu uskutečňuje (architekt a stavitel může často být jedna a tatáž osoba). Bohužel, ne každý dům či město má štěstí na prozíravé stavebníky a nadané a citlivé architekty.

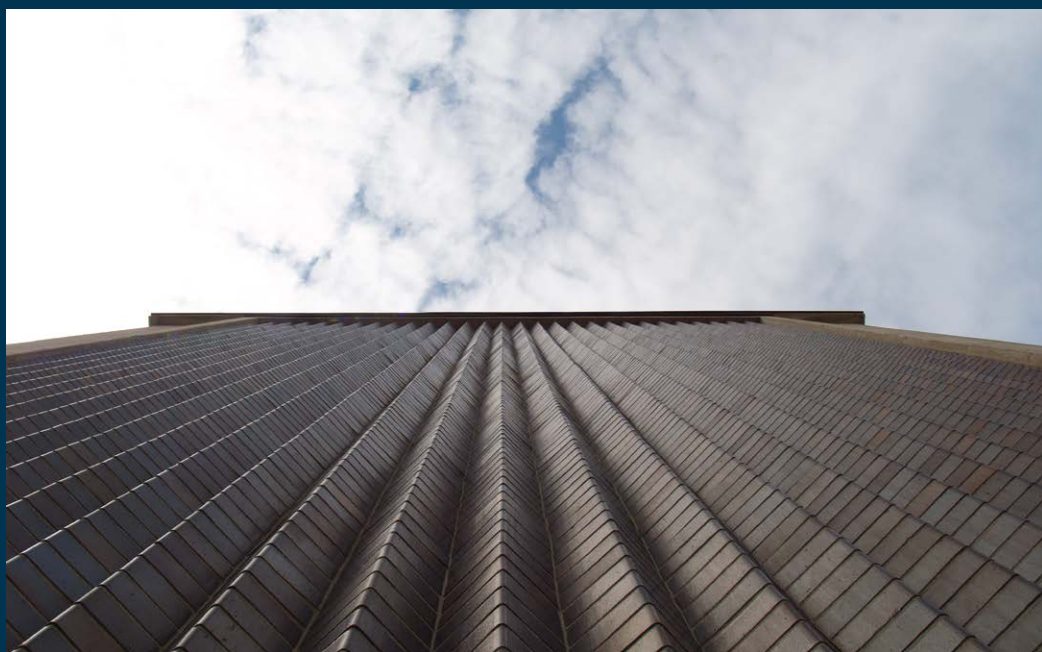
Karel Honzík,
schéma slohotvorných
činitelů, 1945

co dál ovlivňuje architekturu?

Podobu architektury zásadně určuje **účel**, k němuž má konkrétní stavba sloužit – mezi tyto funkce patří třeba bydlení, sport (stadiony, plovárny), kultura (kina, divadla, muzea, galerie), obchod (banky, spořitelny), víra (kostely, kláštery, kaple), administrativa (sídla úřadů a firem), školství (školy), zdravotnictví (nemocnice), doprava (mosty, tunely) nebo průmysl (továrny).

Řada dalších vlivů může kvalitu architektury omezovat i rozvíjet, záleží na okolnostech – např. velikost rozpočtu, vkus stavebníka, dostupné materiály a technologie, ale také byrokracie spojená s přípravou a povolením stavby.

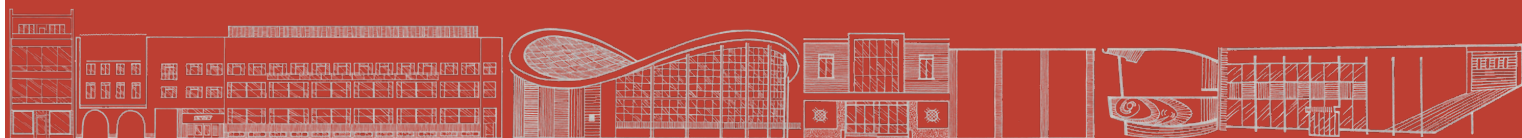
detail fasády kostela sv.Vojtěcha; foto Jakub Drozda, 2024

a co ty slohy?

V historii můžeme často narazit na to, že stavby postavené ve stejné době jsou si navzájem podobné, např. prvky ve výzdobě svých fasád nebo materiály, které používají – mají tedy **společný stavební nebo umělecký styl** (sloh). Až do 20. století se takové styly **střídaly postupně**, jeden za druhým (gotika, renesance, baroko ad.) a každý z nich trval ve společnosti desítky i stovky let. **Ve 20. století** ale podobu architektury ovlivňuje často **několik stylů paralelně** – vedle sebe tak mohou vznikat stavby v rozdílných stylech, buď více **tradičních**, anebo **modernějších** (jak už jsme si vysvětlili v prvním tématu).

přístavba radnice z 90. let

moderní budějce

historismus

Hardtmuthova vila; foto Jana Štorková, 2021

secese

Městská spořitelna v Krajinské, foto NPÚ

moderní budějce

kubismus

Kavárna Corso; dobová pohlednice

národní styl

Obchodní dům Markgraf v Krajinské ulici, foto Zdeňka Kočková, 2021

moderní budějce

tradicionalismus

Herecké domy; foto Jakub Drozda, 2023

funkcionalismus

Švecova vila, foto NPÚ

moderní budějce

socialistický realismus

Dům v Čechově ulici; foto Jakub Drozda, 2023

bruselský styl

Letní kino Háječek, foto Jana Štorková, 2021

moderní budějce

mezinárodní styl

Stavoprojekt; foto Jakub Drozda, 2018

brutalismus

Planetárium, foto Jakub Drozda, 2023

moderní budějce

postmoderna

Arpida; foto znackakvality.info/certifikovana-zarizeni/arpida/